

ганів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України (крім Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства);».

Що в свою чергу призведе і до внесення змін в частині встановлення мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу в територіальному органі виконавчої влади (ГУНП в областях).

Третім шляхом вирішення зазначеного питання є введення до штатної чисельності територіальних органів поліції самостійного сектору (відділу, управління) на який й би були покладені обов'язки з питань виявлення та запобігання корупції.

Рижков Едуард Володимирович
завідувач кафедри
економічної та інформаційної безпеки,
кандидат юридичних наук, доцент

Рижкова Світлана Анатоліївна
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ЗМЕНШЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Державна міграційна служба України (ДМС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів. У межах повноважень ДМС надаються адміністративні послуги безпосередньо та через центри надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП). Надання ДМС адміністративних послуг врегульовано Законом України «Про адміністративні послуги» та постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1098 «Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг». Через ЦНАП адміністративні послуги ДМС надаються відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг»[1].

Проте, відсутність реальних і комплексних реформ у Державній мігра-

ційній службі України, яка надає адміністративні послуги у паспортно-реєстраційній сфері призводить до стагнації і продовження корупційних практик.

Аналіз останніх публікацій з відкритих джерел ЗМІ свідчать про те, що останнім часом працівники ДМС в різних регіонах країни є суб'єктом низки корупційних правопорушень. Механізми корупційних проявів різні. Ось декілька прикладів протиправних фактів, які мали місце у 2020 році. Посадовець міграційної служби одержав від громадянина 5 000 гривень неправомірної вигоди за вплив на рішення уповноваженої особи УДМС щодо оформлення та видачі паспортів для виїзду за кордон 10 особам. Порушник встановив «тариф» для місцевих мешканців за прискорену процедуру отримання закордонного паспорта та оформлення дозволу на виїзд за кордон на постійне місце проживання[2]. Посадова особа вимагала та одержала від громадянина неправомірну вигоду в розмірі 2 500 доларів США. За гроші вона обіцяла прийняти рішення щодо набуття громадянства України особі, яка його не мала. Вимагали та одержали від громадянина Молдови 1 300 доларів США. За неправомірну вигоду посадовці обіцяли вирішити питання щодо продовження строку перебування іноземця на території України та надання йому дозволу на імміграцію в Україну. Тобто наявні всі ознаки злочину, який передбачено ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою[3]. СБУ викрила співробітників міграційної служби в легалізації учасників незаконних збройних формувань. Посадові особи держслужби в Донецькій області оформляли документи українського зразка, зокрема, закордонні паспорти, жителям тимчасово окупованих територій Донбасу з порушенням існуючої процедури і без особистої присутності громадянина[4]. За продовження іноземному громадянину строку перебування на території України та надання дозволу на імміграцію в Україну, посадову особу було затримано в порядку ст. 208 КПК України[5]. Посадовець звинувачується у складанні, видачі службовою особою завідомо неправдивих документів та внесенні до офіційних документів неправдивих відомостей (ч. 1 ст. 366 Кримінального кодексу України). Маючи доступ до робочої станції для оформлення та видачі документів, він налагодив схему систематичного підроблення закордонних паспортів. Посадовець вносив неправдиві відомості в заяви-анкети на оформлення документів, що посвідчують особу, та видавав паспорти громадянина України для виїзду за кордон на імена сторонніх осіб[6]. Чиновники територіальних підрозділів ДМС організували канал незаконної легалізації іноземців з використання особистих даних померлих. Співробітники міграційної служби за хабарі видавали іноземцям паспорта українських громадян з використанням анкетних даних померлих, встановлені факти видачі підроблених паспортів громадянам інших держав, які переховуються від слідства за кордоном за вчинення тяжких злочинів[5]. Головний фахівець одного з відділів Управління з питань громадянства, паспортизації, реєстрації та еміграції ГУ

ДМС України в Харківській області вимагав неправомірну вигоду в сумі 2500 доларів США від представника громадянина Лівану. За вказану суму службовець обіцяв сприяти безперешкодному та прискореного отримання громадянства останнім[7].

Екс Посол Швеції (2016-2019) в Україні Мартін Хагстрьом зазначив, що підозри про наявність корупції в Державній міграційній службі України викликає занепокоєння, оскільки це може позначитися на безпеці Європейського Союзу особливо в контексті безвізового режиму[8].

Якщо брати до уваги громадську думку населення, майже половина українців не побачили позитивних зрушень у боротьбі з корупцією в державі за останній рік. Про це свідчать результати опитування, соціологічною групою "Рейтинг".

Оцінюючи зміни у сфері боротьби з корупцією упродовж останнього року, 47% опитаних не побачили зрушень, 34% – вважають, що ситуація погіршилася і лише 14% – побачили позитивні зміни. Згідно з дослідженням індекс змін у сфері боротьби з корупцією значно вищий, аніж у 2018 році, але дещо погіршився у порівнянні з 2019 роком[9].

Важливим кроком у запобіганні та протидії проявам корупції у всіх державних інституціях є прийнятий за основу проект Закону "Про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки"[10]. Пропонується затвердити Антикорупційну стратегію на 2020-2024 роки. Стратегія містить п'ять головних принципів: оптимізація функцій державних органів та усунення їхнього дублювання, *цифрова трансформація та відкриті дані, зручні й законні сервіси*, нетерпимість до корупції серед населення, а також забезпечення невідворотності покарання. Окрім того, відповідно до Наказу ДМС № 61 від 28 лютого Про затвердження Антикорупційної програми ДМС України на 2020-2022 роки, метою розробки зазначеної програми є вжиття комплексу дієвих заходів, спрямованих на ефективне запобігання проявам корупції в органах ДМС, шляхом створення ефективної мінімізації впливу виявлених у діяльності ДМС корупційних ризиків, впровадження механізмів добросовісності державних службовців та підвищення рівня довіри громадян до діяльності територіальних органів та територіальних підрозділів ДМС.

Разом з тим, слід зазначити відповідно до пункту 5 Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360, ДМС забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті ДМС, її територіальних органах та територіальних підрозділах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління. З метою контролю за дотриманням законності дій працівників ДМС під час надання адміністративних послуг визначено канали зв'язку з Відділом з питань запобігання та виявлення корупції ДМС України. За вказаними каналами будь-яка особа може звернутися до вказаного підрозділу ДМС з повідомленням про незаконні дії/бездіяльність

працівників структурних органів/підрозділів ДМС та на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління.

Крім того, слід зазначити, що ДМС продовжує працювати над *створенням нових державних електронних сервісів*, які не лише спрощують процедуру одержання громадянами адміністративних послуг, а й суттєво знижують корупційні ризики. Зокрема, будуть впроваджені нові сервіси на англomовній версії сайту ДМС, при цьому головне завдання Служби – робити їх більш доступними і зрозумілими не лише для громадян України, а й для іноземців та осіб без громадянства. Зазначимо, що донедавна громадяни для оформлення біометричних документів могли лише дистанційно записатись до електронної черги та сплатити відповідні адміністративні збори. Натомість в минулому році було запущено новий сервіс, за допомогою якого заявники можуть заповнити інтерактивну форму, вказавши свої персональні дані. Після оброблення цієї інформації онлайн-сервіс генерує QR-код та вичерпний перелік документів, які слід мати під рукою під час особистого візиту до підрозділу ДМС [1].

Отже, в умовах, коли в Україні активно втілюється у життя діджиталізація державних процесів, запровадження їх у міграційній сфері є, на нашу думку, одним з ключових завдань Міграційної служби. В найкоротший термін необхідно впровадити чимало новацій, завдяки яким громадяни отримають можливість не лише без проблем користуватися різноманітними електронними сервісами, а й отримувати адміністративні послуги. При цьому аксіоматично зменшиться вплив суб'єктивного фактору посадової особи як одного із корупційних ризиків.

1. Державна міграційна служба URL: <https://dmsu.gov.ua/news/region/7131.html>.
2. Хабар за сприяння у видачі закордонних паспортів – судитимуть посадовця міграційної служби URL: <https://dbr.gov.ua/news/khabar-za-spriyannya-u-vidachizakordonnikh-pasportiv-suditimut-posadovcya-migraciynoi-sluzhbi>.
3. Судитимуть посадовців міграційної служби, які вимагали 1 300 дол США у громадянина Молдови URL: <https://antidot.info/news/sudytymut-posadovtsiv-mihratsiynoi-sluzhby-iaki-vumahaly-1-300-dol-ssha-u-hromadianyna-moldovy/>.
4. Сотрудники миграционной службы в Донецкой области помогли боевикам “ДНР” легализоваться в Украине, — СБУ URL: <https://antidot.info/news/sotrudnykumyhratsyonnoy-sluzhb-v-donetskoj-oblasty-pomohaly-boevykam-dnr-lehalyzovat-sia-v-ukrayne-sbu/>.
5. У Тернопільській області посадовець ДМС систематично підробляв закордонні паспорти URL: <https://antidot.info/news/u-ternopil-s-kiy-oblasti-posadovets-dms-systematychno-pidrobliav-zakordonni-pasporty/>.
6. Міграційна служба продовжує очищувати свої лави від корупціонерів: у столиці викрито групу хабарників URL: <https://dmsu.gov.ua/news/region/7131.html>.
7. 2500 доларів США за набуття українського громадянства — ДБР затримало посадовця ДМС URL: <https://dbr.gov.ua/news/2500-dolariv-ssha-za-nabuttya-ukrainskogo-gromadyanstva-dbr-zatrimalo-posadovcya-dms>.
8. Корупція в ДМС позначиться на безпеці країн ЄС - посол Швеції URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3129865-majze-polovina-ukrainsciv-ne-bacat-zrusen-u-borotbi-z-korupcieu.html>.

9. Майже половина українців не бачать зрушень у боротьбі з корупцією URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3129865-majze-polovina-ukrainciv-ne-bacat-zrusen-u-borotbi-z-korupcieu.html>.

10. Проект Закону про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70007.

Мамедова Ельміра Алгаламівна
ад'юнкт кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В РОБОТІ ПАТРУЛЬНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Боротьба з корупцією в поліції має важливе значення для підтримки громадського порядку і верховенства закону, громадської довіри до демократичних процесів та інститутів. Навіть у найрозвиненіших країнах в правоохоронних органах є співробітники, які так чи інакше причетні до корупції. Корупція в поліції проявляється по-різному, починаючи від дрібної і бюрократичної до політичної корупції, кожна з яких вимагає різних видів антикорупційних втручань.

Робота в правоохоронних органах пов'язана з верховенством закону, тому корупція в ній підриває основи легітимності влади. Корупція в поліції ставить під загрозу громадський порядок у суспільстві, «чиста поліція» - найважливіший фактор, барометр «здорового суспільства». Простіше кажучи, якщо громадянин України не буде довіряти корумпованій поліції, він не стане співпрацювати з нею, кінець кінцем, недовіра між поліцією і суспільством негативно позначиться на зусиллях, спрямованих на зниження злочинності. З цієї причини діяльність поліції з викорінення корупції в її лавах принесе не тільки їй користь, підвищивши чесність працівників, але також збільшить внесений вклад по скороченню злочинності.

Різні форми корупції в поліції мають свої особливості, і можуть вимагати різних типів втручання. Перший крок в розробці ефективних антикорупційних стратегій в контексті реформи поліції полягає в тому, щоб розвинути тверде розуміння різних проявів корупції в поліції, щоб мати можливість відповідно націлити антикорупційні підходи.

Під корупцією в поліції в цілому розуміються проступки співробітниками поліції з метою отримання фінансової вигоди або інші особисті вигоди в обмін на вибіркове дотримання правил або маніпулювання ними, а також поведінку розслідувань і арештів. Є різні рівні корупції в поліції, яка може про-